

Rapport
över åtgärder vid Grevie pumpstation i samband
med strömavbrottet den 18-20 mars 1942.

Onsdagen den 18 mars Inträffade till följd av snöstorm och kyla avbrott i strömtillförseln till vattentäkten i Grevie omkring kl 0600. Telefonförbindelserna med Grevie voro då ävenledes brutna. Meddelande om det inträffade lämnades vid middagstiden till vattenverkschefen, enär då elströmmen icke återkommit och reservdammen i Bulltofta måste tagas i bruk för att hålla vattenytan uppe i lågreservoarerna, så att ej huvudpumparna skulle släppa. Härvid kördes såväl elmotorpump nr 9 för långsamfiltren som bensinpumpen i lilla pumphuset för snabbfiltren. Den sistnämnda pumpen gick dock i början kärvt, så att mot eftermiddagen trycket i ledningsnätet började sjunka.

Kl 17 fick undertecknad av VaC order att vidtaga åtgärder för att torsdag morgon ge mig ut till Grevie och föranstalta om reservmaskineriets igångsättande därute. Enligt uppgift av VaC skulle det vara brist på fotogen i Grevie för evakueringspumpen, varför dylik måste skaffas till platsen. Under kvällens lopp utverkades med biträde av gatukontoret löfte om plogningshjälp på vägen Malmö-Arlöv-Staffanstorp-Grevie dels från Bara vägdistrikt och dels från ett ingenjörskompani. Plogningen skulle påbörjas omkring kl 6 på torsdagsmorgon. Som reserv skulle förrådsförvaltaren anskaffa häst och släde för transport av fotogenen från förrådet till Grevie. Släde gick dock ej att uppbringa.

Kl 18 på onsdagen började telefonpåringningarna dugga, emedan de översta våningarna i staden voro utan vatten.

Torsdagen den 19 mars.

Kl 0630 ingick meddelande från Bara vägdistrikt, att plogning var omöjlig i den rådande snöstormen. Vindstyrkan rörde sig enligt en senare tidningsuppgift om 20-25 sek.meter. Beträffande fotogen fanns dock möjlighet att låna dylik hos vägstyrelsen i Staffanstorp, varför jas begav mig ut till Bulltofta, där jag sammanträffade med VaC.

Kl 0750 startade jag färden ut till Grevie till fots och anlände till pumpstationen kl 1020. Här började omedelbart förberedelserna för reservmaskineriets igångsättande. Fotogen /20 liter/ lånades till en början av en närboende chaufför, avstängningsventilerna för hävertledningen från Torreberga började skottas fram under en 1,5 m djup snödriva och fotogenmotorn för hävertens evakuering började uppvärmas. Fotogenmotorn var svårstartad. Den hade enligt maskinist Borgströms uppgift ej varit körd under senaste halvåret. Kl 1250 anlände från Staffanstorp en militärtraktor med ett fat fotogen från vägstyrelsen.

Kl 1430 hade i luftklockan ett vacuum av 70 cm uppnåtts. Då intet vatten kom i häverten, trots att vacuum kunde konstateras ända fram till den punkt, där evakueringsledningen går ut genom maskinhusväggen, genom att lossa på en där befintlig kontrollpropp,

drogs den slutsatsen, att evakueringsledningen måste vara igenfrusen någonstans på den sträcka av 12 m längd, där ledningen är nedgrävd i marken mellan maskinhusväggen och sugbrunnen, där hävertarna mynna. För kontroll av detta togs evakueringsledningens avstängningsventil ute i sugbrunnen i sär. Någon annan möjlighet att kontrollera saken fanns ej. Det visade sig, att intet vacuum rådde på detta ställe. Ventilen återinsattes, luftklockan avstängdes och evakueringspumpen stoppades. Därefter sattes en blåslampa mot evakueringsledningen i sugbrunnen, varjämte ledningen inne i maskinhuset togs isär vid det observationsrör av glas, som finns i densamma omedelbart ovanför den punkt, där ledningen går ut genom väggen. Samtidigt påbörjades på två ställen uppschaktning av den hårdfrusna marken över evakueringsledningen mellan maskinhusväggen och sugbrunnen.

Från en gård c:a 1 km från pumpstationen fick jag vid ett par tillfällen telefonförbindelse med VaC, som meddelade, att elverket trodde sig kunna avhjälpa strömavbrottet under kvällens lopp.

Kl 1730 startade jag återfärden till Malmö efter att ha givit order att man, så snart evakueringsledningen blivit framgrävd, skulle börja elda omkring denna i schaktgroparna och samtidigt hålla varmt vatten i ledningen inne i maskinhuset. Om frysproppen lossnade, skulle evakueringen ånyo igångsättas.

Kl 1855 anlände jag till Bulltofta, där då trycket hölls så lågt, att endast de nedersta våningarna i staden kunde få vatten.

Fredagen den 20 mars.

Omkring kl 0300 fick jag per telefon av VaC order att så snart som möjligt bege mig ut till Grevie igen, enär strömbrott fortfarande rådde och intet vatten anlände från Grevie, varjämte vattenreservoarerna i Bulltofta voro i det närmaste tömda.

Då det icke gick att uppbringa en bil i staden, begav jag mig till fots ut till Bulltofta, varifrån jag kl 0530 startade på skidor mot Grevie, dit jag anlände kl 0755.

Omkring kl 0700 hade frysproppen lossnat efter det man eldat med ved i schaktgroparna hela natten. Kl 0830 hade vacuum stigit till 19 cm.

Kl 1250 var vacuum uppe i 31 cm, då plötsligt den elektriska strömmen återkom och elmotorpumparna ute på brunnarna startade.

För att undersöka hävertens funktionsduglighet startades omedelbart den elektriska evakueringsmotorn i samverkan med fotogenmotorn. Efter c:a 5 min trädde häverten i funktion vid c:a 35 cm vacuum.

Efter att ha givit maskinist Borgström order att genom grannarnas telefon hålla sig i förbindelse med Bulltofta startade jag hemfärden till Malmö kl 1500 och anlände till Bulltofta kl 1610.

Erfarenheter.

För att för framtiden höja beredskapen vid pumpstationen i Grevie böra följande åtgärder vidtagas:

A. Enklare åtgärder. Bibenållande av det nuvarande reservmaskineriet.

- 1/ Ett lager av minst 50 liter fotogen bör ständigt finnas vid pumpstationen i Grevie.
- 2/ Kondensvatten-avtappningskranar böra anordnas på evakueringsledningarna ute i sugbrunnen. Dessa avtappningskranar böra normalt hållas öppna, och endast stängas, då häverten skall tagas i bruk.
- 3/ Anborningar med propp böra göras å evakueringsledningarna på ömse sidor om avstängningsventilerna i sugbrunnen, så att vacuum kan kontrolleras.
- 4/ Reservmaskineriet bör köras en gång i månaden med vacuumkontroll.
- 5/ Eventuellt böra evakueringsledningarna isoleras på lämpligt sätt i marken mellan maskinhuset och sugbrunnen, varvid bör tillses, att ledningarna ligga med fall mot de föreslagna avtappningskranarna i sugbrunnen.
- 6/ Maskinmästaren i Grevie bör hava order, att i den händelse förbindelse med Bulltofta ej kan erhållas, starta reservmaskineriet, om ett uppkommet strömavbrott varar längre än 5 timmar.

Med ovannämnda åtgärder torde man kunna gardera sig för maximalt 10 – 12 timmars avbrott i vattenleveransen från Grevie.

B. Dyrbarare och mera komplicerade åtgärder. Ändring av nuvarande reservmaskineriet.

Alt. 1. Den nuvarande evakueringsfotogenmotorn utbytes mot en kraftigare för råolja-drift. Helst bör därvid även själva evakueringspumpens kapacitet höjas från nuvarande 3 m³ fri luft per min till minst 5 m³ fri luft per min. Tiden för hävertens evakuering torde därigenom kunna nedbringas från nuvarande 6 - 7 timmar till 3 - 4 timmar.

Alt. 2. Vill man ha ännu kortare driftavbrott kan man övergå till generatorreserv, varigenom man göres oberoende av hävertledningarna och i stället kan köra el-motor-pumparna ute på brunnarna.

Alt. 3. För erhållande av elektrisk reservkraft kan även en kabel läggas från Malmö, varigenom elström kan erhållas från två håll.

Slutligen kan ifrågasättas, huruvida icke på senare år arbetsbördan inom vatten- och avloppsverken växt ut så mycket, att det blir nödvändigt att inom de allra närmaste åren tillätta en driftingenjör, som kan avlasta rörnätsingenjörens arbetsbörda vad beträffar pumpstationerna.

Malmö den 24 mars 1942
Sigvard Gudmundson